

(૮) સંશોધનની ઉત્કલ્પના :

- ✓ જો વિદ્યાર્થીઓ સાંખ્યોગમાં દર્શાવાયેલા જીવનમૂલ્યોનો અભ્યાસ અને અમલ કરશે તો તેમના વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં સકારાત્મક પરિવર્તન થશે.
- ✓ જો વિદ્યાર્થીઓ સાંખ્યાયોગના જીવનમૂલ્યોને નિયમિત રીતે અનુસરી શકશે તો તેમની આત્મનિયંત્રણ ક્ષમતા, એકાગ્રતા અને અભ્યાસ પ્રત્યેનો રસ વધશે.
- ✓ જો વિદ્યાર્થીઓ સાંખ્યયોગના આદર્શોને જીવનમાં અપનાવશે તો તેમની નૈતિકતા, જવાબદારીની ભાવના સહકાર ભાવના મજબૂત બનશે.
- ✓ જો વિદ્યાર્થીઓ સાંખ્યયોગના સિદ્ધાંતોને દૈનિક જીવનમાં લાગુ કરશે તો તેઓ તણાવ નિયંત્રણ અને સમસ્યા હલ કરવાની વધુ ક્ષમતા વિકસાવી શકશે.
- ✓ જો વિદ્યાર્થીઓ સાંખ્યયોગ મૂલ્યોને અનુસરશે તો તેમના આંતર વ્યક્તિ સંબંધો વધુ સુમેળ ભર્યા બનશે.

(૯) માહિતીનું પૃથ્થકરણ :

૧. આત્મનિયંત્રણ:- આશરે ૭૬% વિદ્યાર્થીઓ આત્મ નિયંત્રણને વિદ્યાર્થી જીવન માટે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ગણાવ્યું તેમના અભિપ્રાય મુજબ આત્મનિયંત્રણથી અભ્યાસમાં સતર્કતા અને જવાબદારી વિકસે છે.
 ૨. સમતાભાવ:- ૬૪% વિદ્યાર્થીઓએ માની લીધું કે સમતા ભાવ જાળવવાથી તણાવ ઓછો થાય છે અને મિત્રો તથા શિક્ષકો સાથે સારા સંબંધો બાંધવામાં સહાય મળે છે.
 ૩. કર્મયોગ :-સૌથી વધુ ૮૮% વિદ્યાર્થીઓએ કર્મયોગને અગત્યનું ગણાવ્યું. મોટે ભાગે વિદ્યાર્થીઓએ કહ્યું કે ફળની ચિંતા કર્યા વિના નિષ્ઠાપૂર્વક કાર્ય કરવાથી આત્મ વિશ્વાસ વધે છે.
 ૪. જ્ઞાન:- ૫૮% વિદ્યાર્થીઓએ જ્ઞાનના મૂલ્યને પ્રાથમિકતા આપી તેઓ માને છે કે જે આધ્યાત્મિક તથા નૈતિક જ્ઞાન શૈક્ષણિક સફળતાને દિશા આપે છે.
- ✓ પ્રયોગ પછી મોટા ભાગના વિદ્યાર્થીઓમાં આત્મવિશ્વાસ, નૈતિક મૂલ્યો અને કર્તવ્યની સમજમાં વધારો થયો.
 - ✓ ગીતા પઠનના આધારે આંતરિક શાંતિ અને લાગણીઓ પર નિયંત્રણમાં સુધારો થયો.
 - ✓ વિદ્યાર્થીઓએ આધ્યાત્મિક રસ લેવો શરૂ કર્યો અને જીવન મૂલ્યો પ્રત્યે ગંભીર બન્યા.

(૧૦) તારણ :

- ૧) ભગવદ્ગીતાના સાંખ્યયોગમાં દર્શાવાયેલા જીવન મૂલ્યો વિદ્યાર્થીઓના શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમમાં સામેલ કરવાથી તેઓ માત્ર બૌદ્ધિક નહીં પરંતુ, નૈતિક અને ભાવનાત્મક રીતે પણ વિકસી શકે છે.
- ૨) સમતાભાવ અને આત્મસંયમ જેવા મૂલ્યો વિદ્યાર્થીઓમાં તણાવ, સ્પર્ધા અને દબાણને હળવા કરવામાં મદદરૂપ થાય છે.
- ૩) કર્તવ્ય નિષ્ઠા અને સેવાભાવ જેવા મૂલ્યોના પ્રભાવથી ભવિષ્યમાં નૈતિક અને જવાબદાર નાગરિકોનું નિર્માણ શક્ય છે.
- ૪) આત્મજ્ઞાન અને વૈરાગ્યના મૂલ્યો વિદ્યાર્થીઓમાં આત્મવિશ્વાસ વધારવા માટે, યોગ્ય નેતૃત્વગુણો વિકસાવવા માટે આધારરૂપ થાય છે.
- ૫) આ મૂલ્યો જીવનમાં અપનાવનાર વિદ્યાર્થીઓને બૌદ્ધિક, શારિરીક, માનસિક, નૈતિક અને સામાજિક વિકાસ સમાનરૂપે થાય છે.

વિષય : ધો. ૮ ના વિદ્યાર્થીઓમાં ઇતર વાંચન દ્વારા કેવી રીતે માનસિકતા, અભિરૂચી અને પૈજાનિક દૃષ્ટિકોણમાં ફેરફાર લાવી શકાય છે.

શ્રીમતી શેફાલીબેન બી. ઠાકર
(સુપરવાઇઝર, ઉ.પ્રા.વિભાગ)

પ્રસ્તાવના : અજ્ઞાનમાંથી જ્ઞાન તરફનો માર્ગ પુસ્તકોથી પસાર થાય છે. આજે જ્યારે ડિજિટલ મીડીયા જોરમાં છે ત્યારે પુસ્તકો થકી ઇતર વાંચન એટલે કે પાઠ્યપુસ્તક સિવાયનું વાંચન વિદ્યાર્થીઓ માટે જરૂરી બન્યું છે. પણ શું વિદ્યાર્થીઓ તેની તરફ આકર્ષિત છે? તેઓના મનમાં શો ભાવ છે? તે સમજવું જરૂરી છે. આ અભ્યાસમાં ઘોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓના ‘ઇતર વાંચન’ વિશેના વલણ, રસ, સુલભતા અને વાંચન પ્રેરણા જેવા પાસાઓને સમજવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે.